

Soovitavad tegevused mais (Antu Rohtla. Kalender mesinikule 2020.)

1-15. maini võtab PRIA vastu teateid mesilasperede arvu kohta. Mesilasperede arvu ja asukoha teatamine on vajalik selleks, et vältida mesilasperede mürgistusi taimekaitsetööde ajal.

Maikuus hakkavad õitsema mitmed meie oludes head ja massiliselt esinevad korjetaimed nagu kopsurohi, harilik vaher, võilill, karusmari, sõstrad ja kuu lõpupoole kirsipuud, ploomipuud ja õunapuud ning paljud teised korjetaimed. Loodusest koguvad mesilased rikkalikult õietolmu. Pered arenevad hoogsalt ja ema muneb ööpäevas juba 2000-2500 muna. Vastkoorunud mesilaste arv ületab väljalangevate (ületalvitunud) mesilaste arvu juba 3-4 kordselt. Käib pere uuenemine. Koos pere uuenemisega tekib peredesse ka lesehaue. Lesehaudme tekkimine on märgiks, et pered võivad varsti sülemlema hakata. Kui tuletada meelde n.n. „neljakümne seadust“, siis on esimeste munade munemisest lesekanudesse, kuini esimese sülemi väljumiseni jäänud 40 päeva.

Tuleb alustada ka biloogilise varroalesta tõrjega, s.t. lesehaudme eemaldamisega peredest. Selleks tuleb juba kuu algul peredesse paigutada spetsiaalsed raamid, kust on hõlpsam lesehaue eemaldada. Üsna julgelt võib eemaldada esimest lesehaue, mille üleskasvatamisega on tegelenud ületalvitunud mesilased. Nendest leskedest suurem osa (ligi 95%) on suguvõimetud, ning nagooni on looduse poolt määratud hukkamisele. Samas tuleb aga hoida lesehaue nendes peredes, kes hästi talvitusid, olid vähem nakatunud haigustesse (viirused ja noseema) ja ka vähem vastuvõtlikud varroalesta kahjustustele. (erinevused suve jooksul allavarisenud lestade koguarvus võivad olla 10 kordsed.: 1500-2000 kuni 17 000-ni A.R.)

Maikuus tuleb jälgida ka mesilaste tervislikku seisundit, sest vahelduva korje tõttu võivad mesilastel esineda lehemee mürgitus ja õietolmumürgitus. Lehemee mürgituse kliiniline pilt on üsna sarnane noseematoosile ja on tingitud sellest, et sügisel pessa jäänud lehemett hakkasid mesilased tarbima kevadel, kui loodusest korjet nappis. Nosemast saab eristada lehemee mürgitust mesilase kesksooli välimuse järgi. Kui noseemat põdeva mesilase kesksool on kurdudeta ja valkjast, siis lehemee mürgituse korral on kesksool tumepruun või must. Ravi: tarust tuleb eemaldada mittekvaliteetse söödaga raamid ja anda mesilastele 1-2 korda suhkrusiirupit (1:1), 1-1,5 liitrit korraga.

Õietolmumürgituse korral on mesilaste soolestik täidetud kuivavõitu õietolmuga, pärasool on paksenenud, mille sisu on ookerkollane. Peresid saab aidata kui nendele anda suhkrusiirupit (1:1), korraga 1-1,5 liitrit, kuni mürgitustunnused kaovad.

Maikuus tuleb olla väga hoolikas ka pesade laiendamisega. Enamasti püütakse laiendamise vajadust põhjendada sülemlemise ärahoidmisega. Tegelikult tuleb aga mees pidada seda, et sülemlemine on mesilaspere loomuliku paljunemise viis ja kui see on teatud mesilasrassidele omane, siis selle vastu on pesade laiendamine üsna ebaefektiivne võte.

Ebaefektiivne on ka sülemikuppude regulaarne eemaldamine. Mõne päeva jooksul ehitatakse eemaldatud emakuppude asemele uued, mille vältel pere on suhteliselt passiivses seisundis ja mis lõpuks päädib sellega, et sülem võib väljuda ka siis, kui esimene emakupp on veel kaanetatud.

Kui pere on juba hakanud emakuppe ehitama, siis on ainuke ja efektiivne võte vana ema eemaldamine perest.

Vana emaga võib moodustada võrsik-või idupere, ning põhiperele jätta alles üks sülemikupp. Veel parem, kui on võimalus anda sülemlemismeeleolus pereli kindla päritoluga, ammperes kasvatatud emakupp. Selles meetodis kahtlejate ümberveenmiseks tooksin fakti, et sellistes peredes, kust eemaldati vana ema ja see asendati küpse emakupuga ületas töökoos noore ema munemahakkamisel kontrollperesid ligi 4 (loe neli) korda. Sellistel peredel ulatusid päevased korjed (kaaluübed) 7-9 kg-ni, kontrollpere 2-2,5 kg vastu. Selline „pidu“ kestab tavaliselt kuni esimese haudme kaanetamiseni, siis pere tööhoog hakkab

raugema. Kauem kestab selline töökus peredel, kus ema asendamisel kupuga oli rohkem kaanetatud hauet. Loomulikult on üsna keerukas kirjeldatud tehnoloogia rakendamisega suurtes ja väga suurtes mesilates.

Maikuu lõpupoole algab ka produktiivkorje, mistõttu tuleb lamavtarudele peale panna magasinid ja korpustarudele meekorpused. Tihtipeale kuuleme nurinat, et mesilased ei taha minna ülemisse korpuse või pealeasetatud magasinini. Siinkohal soovitus: magasinid või korpuse pealeasetamine peab toimuma siis, kui alumises korpuses või pesaruumis ei ole veel tekkinud raamide ülaossa kaanetatud meega võõndit.

Maikus tuleb alustada ka emadekasvatusega. Emadekasvatust on soovitatud alustada võilille õitsemise algul. On ka teine soovitus – paremad tulemused (parem emakuppude vastuvõtt, hiljem ka emade paarumine) on saavutatud siis, kui emadekasvatusega on alustatud õunapuude õitsemise algul. Arvatavasti on noorte emade parem paarumine (väiksem kadumaminek) tingitud sellest, et siis on juba suurem leskede arv ja seoses sellega ka emade paarumise tõenäosus parem. Oluline on see, et paarumislennule väljalennanud noort ema asuks jälitama võrdlemisi suur arv isamesilasi e. leski. Looduslikes tingimustes asub paarumislennule väljalennanud ema jälitama 200-600 isamesilast. See on tõeline looduslik valik!

Kroonikat: 1. mail 1906. sündis eesti mesindusteadlane ja mesilaste haiguste uurija Arnold Päev. 11.mail 1888 suri meevurri leiutaja F. Hruska. 14. mail 1879. sündis Johannes Hio. Eesti- Aianduse ja Mesinduse Keskse juhatuse ja nõukogu liige. Seltsi esimees 1939-40. 25. mail 1939. anti Eestis välja mesilastaudide tõrje määrus (RT. 1939,47, 375).